

LUNDS UNIVERSITET

Språk- och litteraturcentrum, Nordiska språk
Vt. 2014

C-UPPSATS

Språk- och litteratur, kandidatkurs

Simon Överström

Förortssvenska i fiktion

En undersökning om det dialogiska språket i Jens Lapidus
Snabba cash

Handledare: Jan Svensson
Examinator: Halldór Ármann Sigurðsson

Innehåll

1 Inledning	3
1.1 Bakgrund	3
1.2 Syfte och frågeställningar	4
1.3 Uppsatsens disposition	4
2 Litteratur och teori	5
2.1 Historik och tidigare forskning kring förortsspråk	5
2.2 Definition av begreppet förortsspråk	8
2.3 Drag och avvikelser i förortsspråk	8
3 Metod och material	12
3.1 Material och avgränsningar	12
3.2 Metod	13
4 Resultat	16
4.1 Lexikal nivå	16
4.2 Syntaktisk nivå	19
4.3 Diskurspartiklar	20
4.4 Övriga avvikelser	22
4.5 Sammanfattande analys	24
5 Diskussion	28
5.1 Frågeställning 1	28
5.2 Frågeställning 2	31
5.3 Konklusion	34
5.4 Utvecklingstankar	35
Referenser	37

1 Inledning

Denna uppsats berör den språkvarietet som brukar benämnas *förortsspråk*. Jag har använt mig av Jens Lapidus bok *Snabba cash* som handlar om just personer med rötter i Stockholms förorter för att genom variabelanalys kunna ge en beskrivning av vad som utmärker denna språkvarietet. Det jag har gjort är att analysera det språk som Lapidus använder i dialoger karaktärerna emellan med hjälp av utvalda variabler och sedan jämfört med vad tidigare forskning har kommit fram till om förortsspråk.

1.1 Bakgrund

Snabba cash som kom ut på den svenska bokhandeln år 2006 är en spänningsroman skriven av Jens Lapidus. Boken handlar om tre livsöden som sammanflätas i Stockholms undre värld där kokainhandeln är ett lockande sätt att skaffa fram snabba pengar. Det som jag tyckte var intressant med denna bok när jag läste den för första gången var just det språk som Lapidus använder sig av. Det är ett korthugget, talspråkigt och intensivt språk för att fånga den atmosfär som huvudkaraktärerna rör sig inom. Intressant att tillägga är att Lapidus arbetar som advokat och har använt sig av sitt yrke för att komma så nära som möjligt in på den värld som han beskriver. I en intervju på Folkuniversitetets hemsida nämner Lapidus att han själv tror att bokens framgång beror på att han ”beskriver verkligheten på ett trovärdigt sätt”, att ”han gräver där han står och samlar ivrigt på anteckningar” samt att ”han skriver ned allt ifrån vad folk säger” (Folkuniversitetet, 2014, ”Att skriva verkade vara ett kul tidsfördriv”, 2014-03-16). Johan Lundberg på Svenska Dagbladet uttryckte sig på följande sätt angående Lapidus språk i sin recension: ”Lapidus låter olika språk brytas mot varandra: Rinkebysvenska kontra domstolsprotokollens kanslisvenska; kvällstidningsprosa kontra ekonomjargong.” Däremot menar han att resultatet stundtals blir ”lite svajigt rent språkligt (som när jugoslaviska torpeder hemfaller åt ett alltför litterärt språk)” (Lundberg, Johan, 2006, ”Snabba cash. Hatet, drivet, jakten”, 2014-03-16).

Eftersom jag tycker det är intressant med olika sociolekter samt dialekter blev jag nyfiken på att undersöka Lapidus språk i *Snabba cash* och då särskilt det som tangerar ett så kallat förortsspråk, i Stockholm också kallat *Rinkebysvenska*. Med tanke på Lundbergs uttalande om Rinkebysvenskans svajiga framtoning i litterär form blev jag intresserad av att undersöka hur pass trovärdig Lapidus tolkning av denna språkvarietet faktiskt är. För att kunna undersöka detta behövde jag ta del av redan befintlig forskning kring denna typ av svenska, och jag

valde att använda mig av sådan forskning som jämförelsematerial till min empiriska undersökning. Jag har alltså jämfört min variabelanalys med teorier och forskning kring förortsspråk vad gäller både lexikalitet och syntax för att se om jag kunde urskilja några gemensamma mönster. Det jag kom fram till var att språket i *Snabba cash* har en hel del drag och avvikelser som tangerar ett förortsspråk, men att de inte förekommer kontinuerligt. Jag hittade även en hel del drag och avvikelser som inte finns beskrivna i tidigare forskning, och detta tolkade jag just som stilistiska grepp Lapidus använder sig av för att skapa läseffekt.

1.2 Syfte och frågeställningar

Mitt syfte med uppsatsen är att undersöka språket i Jens Lapidus bok *Snabba cash* för att se hur nära det ligger verklighetens förortsspråk, eller den så kallade Rinkebysvenskan, samt vad det är i språket som skapar, med hänseende till förortsspråket, effekter hos läsaren. För att uppnå mitt syfte har följande två frågeställningar formulerats:

1. Vad finns det för språkliga drag i Jens Lapidus *Snabba cash* som svarar mot ett autentiskt förortsspråk med utgångspunkt i tidigare forskning?
2. Vad använder sig Jens Lapidus i övrigt av för språkliga grepp för att uppnå läseffekter i koppling till förortsspråk?

För att besvara den första frågan har jag genom tidigare forskning valt ut fem variabler som jag går in djupare på i litteratur- och teoridelen. De utvalda variablerna är ändelserna *-ish* och *-o*, *slang*, *"fel" genus*, *"fel" preposition*, *avvikande ordföljd* samt *diskurspartiklar*.

1.3 Uppsatsens disposition

Det fortsatta upplägget i denna uppsats består först och främst av en litteratur- och teori-genomgång där jag redogör för det kunskapsläge som min undersökning är kopplad till. I metoddelen redogör jag för min primärkälla, *Snabba cash*, vilka avgränsningar jag har gjort i mitt urval samt hur jag metodiskt har gått tillväga i min undersökning. Därefter följer redovisning av mitt resultat och analys av resultatet med hjälp av tidigare forskning. Uppsatsen avslutas med en diskussion kring de analyser jag har gjort samt besvarande av mina frågeställningar.

2 Litteratur och teori

I det här kapitlet kommer jag att redogöra för tidigare forskning kring ungdomsspråk och förortsspråk. Inledande avsnitt tar upp historik kring hur förortsspråket växte fram i Sverige, följt av ett avsnitt där förortsspråket som begrepp definieras. Efter detta redogör jag för de drag och avvikelser som tidigare forskning fastställt som signifikant för förortsspråket. I detta avsnitt framgår varför jag har valt de undersökningsvariabler som jag presenterade i syftesdelen.

2.1 Historik och tidigare forskning kring förortsspråk

En av de forskare som jag använder mig av i denna uppsats är Ulla-Britt Kotsinas som har forskat mycket kring just förortsspråk, och de böcker som jag har använt är *Invandrarvenska*, *Ungdomsspråk* samt *Förortsslang*. Den sistnämnde har hon skrivit tillsammans med Dogge Doggelito. För att beskriva hur förortsspråket började växa fram i Sverige behöver vi enligt Kotsinas gå tillbaka till 1980-talets Stockholm och närmare bestämt förorten Rinkeby som vid denna tid började figurera i medierna som ett invandrartätt område. Det uppmärksammades att ungdomarna i detta område talade på ett avsevärt annorlunda sätt än ungdomar i resten av Stockholmstrakten, och även om det var svenska så var det i många öron en egendomlig sådan (Kotsinas, 2005:237). Detta skapade en debatt kring språk och många menade att dessa ungdomar måste lära sig ”riktig” svenska (Kotsinas, 2005:238). Med tiden flyttade det dock in allt fler människor till dessa förorter, människor från mer fjärran länder än tidigare. Detta ledde till att många förorter och stadsdelar fick en majoritet av människor som själva invandrat eller hade föräldrar som invandrat, exempelvis ”Botkyrka i Stockholmsområdet, Gårdsten i Göteborg och Rosengård i Malmö, men också andra områden i utkanterna av städer och mindre orter” (Kotsinas, 2005:238).

Det ungdomsspråk som bildades i dessa förorter lånade in ord från många olika språk. Ett av de första språken som bidrog var bland annat grekiskan med ord som *ti kanis* ’hur mår du’, samt turkiskan med ord som *guss* ’flicka’, *para* ’pengar’, *gitta* ’gå’ och *shishko* ’tjock’ (Kotsinas & Doggelito, 2004:9). Ett annat språk som tidigt lånade ut ord till förortssvenskan var spanskan, genom latinamerikaner, med ord som exempelvis *chica* ’flicka’, *dinero* ’pengar’ och *amigo* ’vän’ (Kotsinas & Doggelito, 2004:9). Benämningarna på dessa olika språkvarieteter hämtades från områdena de talades i, nämligen ”Albysvenska och rinkeby-

svenska i Stockholm, gårdstenska i Göteborg och rosengårdska i Malmö” (Kotsinas & Doggelito, 2004:9).

På senare tid tycks det som att ungdomarna som talar denna språkvarietet mer och mer har avvikit från andra ungdomsspråk genom att använda sig av annan typ av slang, andra samtalspartiklar, annorlunda uttal samt till viss del även grammatik som bryter mot en ”korrekt” svenska. Detta skapar en enhetlighet i språkvarieteteten, vilket även verkar vara ungdomarnas egen uppfattning med tanke på att de kallar sitt sätt att tala just Rinkebysvenska, Gårdstenska, Rosengårdssvenska, eller som samlingsnamn förortssvenska. Kotsinas menar att ungdomar i dessa områden definierar ordet *förort* som ett invandrantätt område och att de ”skämtsamt kallar (...) sina varieteter (...) bushiska eller betongsvenska” (Kotsinas, 2005:238).

Kraftig inflyttning till begränsade områden i Sveriges större städer är dock inget nytt fenomen. Runt förra sekelskiftet var det exempelvis många landsbygdsbor, bland annat pigor och drängar, som sökte sig in till staden för arbete då mekanisering av jordbruket gjort dem arbetslösa. Men industrialiseringen i städerna lockade även andra personer som ”till exempel kringvandrande hantverkare och försäljare, romer, så kallade tattare och många andra, som hoppades på ett mera stadigvarande arbete” (Kotsinas, 2005:248). Som det ser ut i dagens Stockholm ligger det ett flertal förorter, främst i västra och södra delarna, med sina rötter huvudsakligen i 1970-talets miljonprogram. Områdena, eller *betongghetton* som de ibland kallas, präglas av en stor andel låginkomsttagare samt låg status. Invandrarna är i majoritet med upp till 70 % i vissa delar, barn med invandrarbakgrund är i majoritet i skolan med ibland över 90 % samt åldersfördelningen är ojämn med relativt stor andel unga (Kotsinas, 2004:28).

Även om det är många språk som har bidragit med ord till förortssvenskan så är de språk som är särskilt inflytelserika idag främst arabiska, turkiska, spanska och i något mindre utsträckning även grekiska samt slaviska språk (Kotsinas & Doggelito, 2004:10). De olika slangordens introducering samt etablering i förortssvenskan har även på senare tid väckt många åsikter. Ett exempel är en debatt i *DN* 2006 som bröt ut i samband med att de turkiska respektive arabiska orden *guzz* ’tjej’ och *keff* ’dåligt’ hade skrivits in i SAOL:s då nyutgivna trettonde upplaga, och deltagarna i debatten bestod både av forskare, författare och journalister (Gunnarsdotter, Grönberg, 2013:255).

Den forskning som först bedrevs kring ungdomsspråk inriktade sig främst på studier av ungdomskulturer i arbetarklassen samt att rent språkligt kontrastera den varietet som arbetarklassungdomar talade mot det rådande standardspråket i landet. Även om undersökningar

kring ungdomsgång från andra samhällsklasser idag visar på detsamma var slutsatserna då att arbetarklassungdomarna använde språket som en markör för grupptillhörighet samt ”prestige inom gruppen och opposition gentemot omgivningen” (Svensson, 2009:35). Men till en början inriktades forskningen främst på de grupper som utmärkte sig mest, vilket var just pojkar ur arbetarklassen (Kotsinas, 2004:20-21). Kotsinas menar att även förortssvenskan talas mest utpräglat av pojkar, och hon kopplar det till den mängd ”fula” slangord som används och den ”tuffhet” i språket som detta medför (Kotsinas, 2004:157).

Orsaken till att förortsspråket har utvecklats till vad det är idag kan vara flera, men en är givetvis att den stora andelen personer med invandrarbakgrund har lett till att infödd svenska inte längre hörs i så stor utsträckning i dessa områden. De kulturer som ungdomar har sitt ursprung i är samtidigt mer fjärran bort samt mer olika den svenska kulturen än vad de tidigare har varit (Kotsinas, 2005:239). Samtidigt är det andra faktorer som har format den specifika ungdomskulturen där språket är en del, exempelvis klädstil samt företeelser som hiphop och graffiti. Dessa uttryckssätt fungerar också som markör för ett avståndtagande mot andra ungdomsgrupper (Kotsinas, 2005:245).

Ett begrepp som är värt att definiera när man talar om grupptillhörighet är *identitet*, vilket Pia Quist gör i boken *Ungdom, språk og identitet*. Om man går tillbaka till begreppets ursprung, dvs. latinets *idem*, översätts det till ’den samme’ (Quist, 2000:25). Idag definieras begreppet dock på många olika sätt, och vi kan ha många olika slags identiteter, exempelvis nationell identitet, könsidentitet samt kulturell identitet. Det är heller ingenting som man föds med eller nödvändigtvis måste ha; vi kan skapa identiteter, finna identiteter, mista identiteter, föreställa oss identiteter osv. (Quist, 2000:25). Quist menar att sammanhangen mellan språk och identitet är många, dels den enskilda språkutövarens grad av medvetenhet till sina egna språkliga identitetsmarkörer, dels de symboliska och kommunikativa funktioner som språket har för en grupp i samhället (Quist, 2000:23). Kotsinas hävdar att den språksociologiska forskningen de tre senaste decennierna har kunnat visa hur människor markerar sin grupptillhörighet med subtila språkliga medel i sitt spontana talspråk. Det går att markera efter regional hemvist, dvs. *dialekter*, men även efter kön (*sexolekt*), ålder (*kronolekt*) samt klass (*sociolekt*) (Kotsinas, 2004:19). Och precis som det är möjligt att minska på sin dialekt i vissa sammanhang är det även möjligt för de som talar förortssvenska att minska på eller helt ändra språkvarietet. Anna Gunnarsdotter Grönberg menar att Leila och Karin från Hjällbo i Göteborg kan växla från standardnära svenska i klassrummet till utpräglat multietniskt förortsspråk i korridorerna på samma sätt som Lisa från Orsa kan tala mer utpräglat orsamål än vanligtvis när hon talar med äldre släktingar (Gunnarsdotter, Grönberg, 2013:255).

2.2 Definition av begreppet förortsspråk

För att jag ska kunna använda mig av ordet förortsspråk i denna uppsats är det på plats att själva begreppet definieras. En fråga som man kan ställa sig är om det är en slags dialekt eller om det snarare har med social status att göra. Kotsinas menar dock att det är en smaksak eftersom begreppen går in i varandra. Med tanke på att förortssvenskan talas inom olika avgränsade områden – visserligen med vissa skillnader dem emellan men ändå med tydligt gemensamma drag – kan den betraktas som en dialekt. Samtidigt kan det betraktas som en sociolekt med tanke på att de områden där den talas till stor del består av människor med låg social status (Kotsinas, 2005:245). Gunnarsdotters alternativ till begreppet är *multietnolekt* som ”med suffixet *-lekt* anknyter till dialekt och sociolekt men visar att det är fråga om ett språkbruk med mångkulturell bakgrund” (Gunnarsdotter, Grönberg, 2013:253). Hon hävdar också att – på grund av att denna typ av språkvarietet till största del talas av ungdomar – många forskare i stället har börjat använda begreppet *multietniskt ungdomsspråk* (Gunnarsdotter, Grönberg, 2013:253). Jag kommer fortsättningsvis i uppsatsen använda mig av både begreppet förortsspråk samt multietniskt ungdomsspråk synonymt med varandra.

Hur utmärker sig då ett förortsspråk? Språkforskaren Gudrun Svensson menar att det som forskningen först tog fasta på var slanguttryck samt morfologiska och fonetiska skillnader (Svensson, 2009:35). Det som Svensson fokuserar på i sin avhandling – och som det också finns gott om i förortsspråk – är diskurspartiklar, dvs. ”onödiga” småord som särskiljs från slangorden, exempelvis *ju*, *liksom* och *typ* (Svensson, 2009:39). Vi kan se morfologiska skillnader som exempelvis ändelsen *-ish*, syntaktiska skillnader som exempelvis avvikande prepositionsval och rak ordföljd som i *Imorgon han kommer* samt prosodiska skillnader som exempelvis ”stackato-liknande rytm och sammanfall av accent 1 och 2” (Gunnarsdotter, Grönberg, 2013:256).

2.3 Drag och avvikelser i förortsspråk

Nästan alla använder viss typ av slang i vardagligt talspråk, åtminstone ord som avviker från standardsvenskan och på så sett skulle kunna karakteriseras som slang. Det kan vara tämligen vanliga ord som *unge*, *dagis* och *fixa*, och dessa ord leder till att vi skapar ”en viss intim ton, dvs. vi markerar att vi nu talar ganska informellt och kanske också att vi är vänskapligt inställda till lyssnaren” (Kotsinas, 2004:62). På samma sätt som andragenerationens inflyttare idag hämtar slang från olika språk för att markera sin samhörighet har andragenerationens inflyttare förr i tiden gjort samma sak. Exempelvis lånade man ord från mer eller mindre

hemliga språk som månsing (*fjälla, stålar* och *krubb*), västgötaknallarnas hemliga språk samt romani (*tjej, jycke, lattjo* och *lover* 'pengar') (Kotsinas, 2005:249). En del av dessa äldre ord lever även kvar i dagens förortsslang, till och med äldre svensk slang som inte ens används i svenska ungdomsspråksvarieteter längre. Exempel på detta är *raj* 'fest', *lavett* 'örfil' och *glida* 'gå' (Kotsinas & Doggelito, 2004:13).

Det mest förekommande ordet för tjej i förortsslangens tycks vara *guzz*, *gizz* och *göz* som alla härstammar från turkiskans *kiz*. Turkiskan tycks även ha blivit det vanligaste språket för att benämna pojkar på, exempelvis *shino*, *shono* och *shumme* (Kotsinas & Doggelito, 2004:13-14). Ett annat vanligt och, av en idag stor allmänhet, välkänt turkiskt ord är det för polis, nämligen *aina*. Likaså är *para* en vanlig benämning för pengar och de båda sistnämnda slanguttrycken har hängt med ända sedan 1980-talets förortsspråk. Förutom dessa ord finns det en uppsjö av slang rörande polis, pengar och annat som har med brott att göra. Däremot är slanguttrycken inte många när det kommer till alkohol och berusning i förortsspråket, till skillnad från svensk slang där de är många. Orsaken till detta är förmodligen den stora andel människor som kommer från kulturer där bruk av alkohol inte är accepterat (Kotsinas & Doggelito, 2004:14).

I förortssvenskan finns det även en hel del påhittat slang eller som är utvecklat från andra ord, exempelvis kan en okunnig person kallas *igno*, en trendnisse *tajtish* ”och *fumaza* kan översättas som 'krullhårig flummare'” (Kotsinas & Doggelito, 2004:15). Detta är alla ganska nedsättande ord, men det finns även ord med berömmande innebörd såsom *godagoda*, *muy bien* eller *soft*, och ”något kan vara *scaf* 'häftigt', *moda* 'modernt', *hanakti* 'roligt' eller *bakan*, *najslich* eller *gözzel* 'bra'” (Kotsinas & Doggelito, 2004:16). Visst slang är också väldigt kreativt och fyndigt påkommet, som exempelvis *canada guzz* som anspelar på en tjej (det turkiska ordet *guzz*) som bär trendiga märkeskläder (till exempel varumärket Canada Goose) (Kotsinas & Doggelito, 2004:18). Kotsinas hävdar också att slang ibland används just för att ”övertaska lyssnaren med ett lekfullt och kanske lite nonchalant hanterande av språket” (Kotsinas, 2004:67). En annan orsak till att slang bildas kan vara att vissa ord, som kanske redan är slang, känns tråkiga och urvattnade. Kotsinas menar att man kan manipulera dessa ord genom att till exempel sätta ett förstärkande prefix framför för att öka expressiviteten. Ett effektivt sätt att uppnå en önskvärd reaktion hos lyssnaren är att prefixet får utgöras av ett ord som det vanligtvis är olämpligt att tala om, exempelvis döden, varav slanguttrycken kan bli *dökorkad* eller *askorkad* (Kotsinas, 2004:66).

Med anledning av att slang är en så viktig del i förortsspråket, något som med dess alldeles egna ordförråd utmärker det som språkvarietet, så anser jag det vara ett av de

viktigaste dragen att undersöka för att kunna besvara min frågeställning kring hur väl språket i Jens Lapidus bok *Snabba cash* svarar mot ett autentiskt förortsspråk, och därav utgör slang min första variabel.

Vad gäller syntaktiska drag och avvikelser förekommer även de inom förortssvenskan. Det är däremot inte ett lika utforskat område som till exempel slanguttryck. En avvikelse som Kotsinas tar upp är att prepositionen *på* ofta får ersätta andra prepositioner, inte sällan *i*, där det i standardsvenska inte anses vara korrekt (till exempel *på affären* i stället för *i affären*) (Kotsinas, 2005:241). Detta ansåg jag vara en ganska utmärkande avvikelse och valde därför att ha med den som en variabel. Med tanke på att denna avvikelse är ett grammatiskt regelbrott i standardsvenska har jag valt att kalla variabeln ”fel’ preposition”. En annan avvikelse som Kotsinas nämner är att *n*-ord ofta får ersätta *t*-ord, så att det i stället för det enligt standardsvenskans korrekta *ett bord* blir *en bord* (Kotsinas, 2005:241). Med samma logik som förra benämningen av variabel har jag valt att kalla denna för ”fel’ genus”. Den sista syntaktiska avvikelse som jag har tagit fasta på är att man i förortsspråk ibland bryter mot BIFF-regeln samt ger det finita verbet enligt standardsvenskan en felaktig position i huvudsats. Svensson tar upp ett exempel på detta i sin avhandling; ”å då jag pallar inte så därför jag blitt lite förvillad och nästa vecka vi ska plugga massor” (Svensson, 2009:238). Denna avvikelse utgör min sista syntaktiska variabel och jag har valt att kalla den ”avvikande ordföljd”.

I Svenssons avhandling undersöker hon diskurspartiklar hos ungdomar med dels svensk bakgrund samt ungdomar med invandrabakgrund. Diskurspartiklar är små ”onödiga” ord eller fraser som framkommer i vårt spontana talspråk. De kan fungera som pausutfyllare och avgränsare, och de signalerar samtidigt en informell talsituation (Svensson, 2009:107). I Svenssons avhandling kommer hon fram till att de diskurspartiklar som är mest signifikanta för förortsspråket är *du vet*, *fattar du* och *ey* eftersom dessa nästan uteslutande används av ungdomsgruppen med invandrabakgrund (Svensson, 2009:217). Ungdomsgruppen med invandrabakgrund använder även diskurspartikeln *ju* frekvent, men det går inte att se som utmärkande för ett förortsspråk eftersom gruppen med svensk bakgrund använder den ännu mer frekvent (Svensson, 2009:227). Däremot är ungdomsgruppen ensam om att använda *fattar du* (17 förekomster i hennes undersökning) och initiala *ey* (sex förekomster) (Svensson, 2009:215).

Om vi sedan ser på diskurspartikeln *du vet* så förekommer den 179 gånger i ungdomsgruppen med invandrabakgrund jämfört med endast 19 gånger i gruppen med svensk bakgrund (Svensson, 2009:233). Samtidigt använder ungdomsgruppen med svensk bakgrund i

stället diskurspartikeln *liksom*, och denna i sin tur förekommer knappt i gruppen med invandrarbakgrund (Svensson, 2009:224). Enligt Svensson används *du vet* ofta i sådana avsnitt då ”talaren berättar om personliga, ofta tämligen emotivt laddade, episoder ur sitt liv och då lyssnaren inte tycks känna till händelsen i förväg” (Svensson, 2009:223). De gånger då lyssnaren faktiskt redan vet det som framgår av talaren menar Svensson att diskurspartikeln kan tänkas användas i syfte att ”aktualisera något i lyssnarens minne” (Svensson, 2009:110).

En annan intressant aspekt är att ungdomsgruppen med invandrarbakgrund själva ansåg att diskurspartikeln *du vet* var typiskt för förortsspråket, eller som i deras fall mer specifikt Rosengårdssvenska (Svensson, 2009:233). En orsak till att *du vet*, och även de andra diskurspartiklarna, har blivit typiska för förortsspråket kan förklaras med ackommodations-teorin, dvs. att användningen av vissa språkliga drag kännetecknar en språklig samhörighet och på så sätt även en vidare gruppssamhörighet (Svensson, 2009:238).

Med tanke på att *du vet*, *fattar du* och *ey* var de mest specifika diskurspartiklarna för ungdomsgruppen med invandrarbakgrund har alltså dessa under kategorin ”diskurspartiklar” fått utgöra min sista variabel till undersökningen.

3 Metod och material

I detta avsnitt kommer jag först redogöra för det material som jag har använt mig av i min undersökning, samt vilka avgränsningar jag har gjort i materialet. Därefter kommer jag att redogöra för den metod som jag har använt för att kunna besvara mina frågeställningar och på så sätt även mitt syfte i denna uppsats.

3.1 Material och avgränsningar

Mitt undersökningsmaterial består av Jens Lapidus bok *Snabba cash*, och närmare bestämt ett urval dialoger i boken. Vad gäller dialogerna gjorde jag även ett urval vars omfattning lämpar sig väl för en kandidatuppsats. Eftersom förortsspråket är känt för att huvudsakligen talas utpräglat av unga människor valde jag ut de karaktärer som enligt handlingen har invandrarbakgrund, är uppväxta i Stockholmsförorten samt är någonstans i åldern mellan 25 och 35. De karaktärer som föll inom denna kategori var huvudpersonen Jorge och sedan bikaraktärerna Rolando, Sergio, Abdulkarim och Fahdi. Det märks i boken att karaktärerna enligt handlingen anser att ursprunget är viktigt (dvs. Rinkeby för åtminstone huvudkaraktären Jorge) för att hävda sig i de kriminella kretsarna, och detta kan vara en anledning till att de fortfarande talar ett förortsspråk, trots att det ofta ses som ett ungdomsspråk. I övrigt har jag inte lagt något fokus på ålder, kön eller klass i denna uppsats.

Värt att nämna är också att det förekommer en del förortsspråkliga drag i det som förmedlas av narratorn samt även huvudkaraktären Jorges tankar. Jag valde däremot att avgränsa mig till endast repliker med hänsyn till undersökningens omfattning. Vissa avsnitt i boken blev också tämligen meningslösa för min undersökning. Exempelvis skärper Jorge till sitt språk i vissa avsnitt då han talar med myndighetspersoner, vilket även förklaras i boken, och hans repliker blir då nästintill skriftspråkliga. Detta får däremot ingen direkt inverkan på min undersökning eftersom jag inte har valt att göra en kvantitativ studie, och att dessa avsnitt därmed inte väger ner eventuella procentandelar inom undersökta variabler. Jag gick igenom alla repliker, men de avsnitt som av en sådan anledning inte hade någon mening för min undersökning lämnades sedan därhän.

Det jag först och främst fokuserade på var de variabler som grundar sig på tidigare forsknings slutsatser kring vad som kännetecknar ett förortsspråk. Men för att besvara min andra frågeställning tog jag även upp övriga avvikelser som jag ansåg var anmärkningsvärda. Det kunde exempelvis röra sig om nyord som enligt Per Lagerholm inte sällan skapas i

vardagssamtal (vilket dialogerna i *Snabba cash* försöker fånga) där formaliteten inte spelar så stor roll och där man kan vara mer konstnärlig rent språkligt (Lagerholm, 2012:102). Däremot lade jag inte fokus på typiskt talspråkiga drag, eftersom det är något som finns i nästan allt talat språk och alltså inget som är specifikt för förortssvenskan. Talspråkighet är också intressant att studera, men med tanke på att jag ville undersöka de språkliga drag som kännetecknar förortssvenskan blev det inte relevant för just den här studien, fränsett om det var några talspråksdrag som är just typiska för förortssvenskan.

Vad gäller det som sägs av de utvalda karaktärerna i boken är det som sagt endast dialoger som jag undersöker, alltså det som i bokens handling sägs i realtid. Jag uteslöt alltså sms, mail eller annan typ av skrift samt när någon av mina utvalda karaktärer blir citerade eller när de själva återberättar något som någon annan har sagt i handlingen. När det uttryckligen står att en karaktär talar ett annat språk, även om det skrivs ut på svenska, blir det inte intressant för min undersökning och även dessa repliker räknades bort. Sammanfattningsvis är det bara de repliker som med karaktärernas egna ord sägs på svenska i handlingens realtid som jag har undersökt.

3.2 Metod

Något av det första man bör göra i en uppsats, enligt Staffan Stukát, är att definiera de begrepp eller konstruktioner som ingår eller som används i direkt koppling till problemområdet (Stukát, 2005:120). Torsten Thurén menar att det finns vissa frågor som man som forskare måste ta i beaktande när det gäller olika språkliga begrepp, exempelvis: ”Vilken verklighetsbakgrund har begreppet?” samt ”Är begreppet värdeladdat? I så fall, vilka tjänar och vilka förlorar på att det används?” (Thurén, 2007:146). Han menar att sådana konstruktioner och begrepp är nödvändiga eftersom vi människor behöver kategorisera för att kunna navigera oss fram i tillvaron, men att det är viktigt att konstruktionerna förklaras tydligt i en vetenskaplig uppsats (Thurén, 2007:142). Ett av de begrepp som jag behöver förklara är just förortsspråk, eller det ännu mer specifika *Rinkebysvenska*. Nationalencyklopedin definierar Rinkebysvenska på följande sätt: ”Benämning på ungdomsspråk utvecklat i de invandrantäta nordvästra Stockholmsförorterna och uppkallat efter den mest kända av dessa, Rinkeby” (Nationalencyklopedin, 2014, ”Rinkebysvenska”, 2014-03-16). På Språkrådets hemsida beskrivs begreppet som ett ”gruppspråk som utvecklats av ungdomar med invandrarbakgrund, men som numera även förekommer bland svenskfödda ungdomar”, samt att ”som kamratspråk är det ett uttryck för gemenskap och solidaritet inom den egna gruppen och markerar

samtidigt avstånd från andra grupper” (Språkrådet, 2013, ”Vanliga frågor och svar om svenska dialekter”, 2014-03-16). Jag kommer i min uppsats utgå ifrån dessa definitioner av begreppet. Däremot kommer jag mest att använda mig av begreppen förortsspråk/förortssvenska samt multietniskt ungdomsspråk, vilka jag har definierat tydligare i litteratur- och teoridelen.

Stukát menar att det är viktigt att i litteratur- och teoridelen redogöra för tidigare forskning kring det aktuella kunskapsläget samt att man ”kan relatera det egna problemet till andra forskares uppfattningar och teorier” (Stukát, 2005:122). Eftersom min tanke var att använda mig av tidigare forskning kring ungdomsspråk i förorten som mall för min undersökning är det givetvis viktigt att jag ger en bred överblick av tidigare forskning inom kunskapsläget i min litteratur- och teoridel.

För att besvara mina frågeställningar i denna uppsats valde jag att använda mig av kvalitativ metod. Jag ansåg detta vara mest lämpligt med tanke på att jag då kan föra djupare diskussioner med hjälp av tidigare forskning kring de drag och avvikelser som jag hittar. Det är också viktigt att komma ihåg att jag undersöker ett skriftspråk och jämför med vad forskning har kommit fram till kring talat förortsspråk. Jag anser att det kan vara problematiskt att rent kvantitativt jämföra siffror mellan ett skriftspråk och ett talspråk. Däremot kan jag hitta kännetecknen som svarar mer eller mindre bra mot ett autentiskt förortsspråk, och jag kan då med hjälp av kvalitativ metod analysera närmre de kännetecknen jag hittar. När jag analyserade dialogerna fokuserade jag på de syntaktiska meningarna, dvs. den syntaktiska uppbyggnaden som, ofta i form av huvudsats eller bisats, utgör en självständig enhet (Lagerholm, 2012:121). Eftersom det som sägs i dialogerna bör läsas som om det vore talat språk ansåg jag att de syntaktiska enheterna var mer intressanta för min undersökning än grafiska meningar som styrs av interpunktion (som ändå inte syns/hörs i talat språk).

Vid kvalitativa studier understryker Anna-Liisa Närvänen det teoretiska tänkandet som en hjälp för att belysa samt skapa stringens i analyserna och därmed öka begripligheten (Närvänen, 1999:48). Viktigt är också att fundera kring begrepp som *reliabilitet* samt *validitet*. Reliabilitet handlar om mätnoggrannhet eller tillförlitlighet, det vill säga vilken kvalitet själva mätningen uppnår, och validitet handlar om giltighet, det vill säga att man mäter det som avses att mäta (Stukát, 2005:133). Stukát förklarar begreppen ytterligare med att reliabiliteten är hög om forskaren är utbytbar, det vill säga att resultatet inte ändras om undersökningen görs om, men att reliabiliteten tappar sitt värde helt om validiteten är låg, det vill säga att man mäter fel saker” (Stukát, 2005:134). För att garantera att reliabiliteten är hög menar Martyn Denscombe att man kan explicit redogöra för undersökningens grundläggande premisser så

som syfte och teori, samt att man noga resonerar kring de fattade besluten (Denscombe, 2000:250). När det gäller validiteten är det viktigt att försäkra sig om att undersökningsenheterna i koppling till forskningssyftet har ”valts ut på rimliga och tydligt redovisade grunder” (Denscombe, 2000:251).

Validiteten i min undersökning anser jag vara att betrakta som hög eftersom jag undersöker min frågeställning i sig, det vill säga jämför Lapidus berättarspråk med vad som utmärker ett förortsspråk i verkligheten. Det finns alltså ingen risk för att jag mäter fel saker. Vad gäller reliabilitet så anser jag den vara hög med tanke på att jag valde mina variabler utifrån slutsatser som tidigare forskning har dragit rörande vad som kännetecknar ett förortsspråk. Jag har även en bredd i mina variabler med tanke på att jag letar drag och avvikelser på både morfologisk, lexikal och syntaktisk nivå. Det som jag däremot ansåg ointressant för min undersökning var givetvis fonologiska avvikelser eftersom det är en text som jag studerar.

Den metod som jag valde var alltså variabelanalys. Enligt Lagerholm innebär variabelanalys att forskaren väljer ut ett antal variabler och att deras ”distribution sedan tolkas enligt den teori som forskaren har anknutit till” (Lagerholm, 2013:44). Han menar att det ofta finns gott om jämförelsematerial i form av tidigare forskningsundersökningar som kan vara till användning i analysen av de valda variablerna (Lagerholm, 2013:44). För min undersökning utgörs mitt jämförelsematerial bland annat av Kotsinas undersökningar kring slang samt Svenssons avhandling kring diskurspartiklar.

4 Resultat

I min undersökning har jag fokuserat på en rad olika variabler som enligt tidigare forskning är avvikelser specifika för ett förortsspråk. I detta kapitel kommer jag att presentera mina resultat från undersökningen samt analysera dem med hjälp av tidigare forskning. Kapitlet är uppdelat i avsnitt efter lexikal och syntaktisk nivå, diskurspartiklar, övriga avvikelser (som inte har gått att finna i tidigare forskning) samt en sammanfattande analys på slutet. Värt att nämna är att avvikelserna i direkta citat från boken är markerade med understreck. Då ord förekommer i kursiv stil i direkta citat är det på grund av att de är det i boken.

4.1 Lexikal nivå

Den första variabeln som jag valde ut var ord som har ändelsen *-ish* och *-o*. Jag hittade dock bara ett exempel på detta från *Snabba cash*. Karaktären Rolando kallar en bekant för *klantish* efter ett misslyckat rymningsförsök från en anstalt. Exempel på ord med ändelsen *-o* står inte att finna i någon av dialogerna i boken.

Vad gäller slang fann jag dock desto fler förekomster i boken. Jag hittade en mängd ord med ursprung från andra språk, men även en hel del traditionella svenska slanguttryck. Det första slangordet som nämns i en dialog i boken är *kokomo* i exempel (1) som enligt de källor som jag hittat är gatuslang för kokain (Buddy T, 2014, ”Kokomo”, 2014-05-14). Att döma av sammanhanget i just *Snabba cash* tycks ordet snarare stå för kokainmissbrukare.

- (1) Och jag har inga planer på att själv bli någon jävla kokomo.

Det gick att finna en hel del engelska ord som genom att ha blivit anpassade till svensk syntax är att betrakta som slang, se exempel (2).

- (2) a. Men va fan, han fuckade upp det.
b. Han hade inget att losa.
c. Jorge, ska du med och blaza senare?
d. Trodde civilspanarna satt nere på gatan i varenda bil som stod parkerad. Freakade ur liksom.
e. Lite platt kanske, men coolare.
f. Softa ner. Jag gjorde tid med Steven.

- g. Vi smygblazade i duschrummet under hela min tid på kåken.
h. Jag tjänar feta cashen.

I dessa exempel har de engelska orden fått svensk böjning genom att till exempel verbet får preteritumform i *freakade*, adjektivet komparativ form i *coolare* samt substantivet bestämd form i *cashen*.

Det finns även en del andra engelska ord med i dialogerna i boken. Ordet *cash* förekommer till exempel ett antal gånger. Andra exempel på engelska ord som används i sammanhang där en svensk böjning inte blir nödvändig är *folks*, *trade*, *deal* och *place*. Dessa ord har samma betydelse i *Snabba cash* som sin traditionella betydelse i engelskan.

Exempel på traditionella, men även mer nyligen tillkomna, svenska slanguttryck som jag hittade i min undersökning var bland annat *gola* och *tjalla* som båda har samma betydelse som 'skvallra', se exempel (3). Just slanguttrycken *dega*, *papp* och *surra* används ett flertal gånger i boken. Värt att nämna är att dessa slanguttryck alltså inte är specifika för just förortsslang, men Jens Lapidus val att ändå använda dessa ord kommer att diskuteras senare i uppsatsen.

- (3) a. Men någon golade.
b. Jag degar så klart.
c. Jag betalar fem papp om du kan hjälpa.
d. Ni sumpade mig redan för två år sen. Ditt jävla babbel i domstolen sög.
e. Jag började tröttna på att bara surra med dig i telefon hela tiden.
f. Det finns en snubbe, chilensare eller nåt, som just har rymt från kåken.
g. Sedan började han nojja.
h. För fan, ring och fråga Steven om du tror jag tjallar.
i. Är du inte skraj att åka dit?
j. Varför skulle han släppa in någon som skulle skjuta honom i pallet?

Två andra från början svenska ord som används som slang är *fett* och *tjockt* i meningarna *Det går fett bra för dig* samt *Tjockt med vackert*. Vad gäller *fett* har Kotsinas med ordet i sin bok *Förortsslang* (Kotsinas & Doggelito, 2004:71). *Tjockt* finns däremot inte med och anledningen till detta kan vara att det inte är ett lika väletablerat förstärkningsord som exempelvis *fett*. Det kan vara så att ordet har börjat användas som variation i stället för *fett* på senare tid, men det kan också vara så att det egentligen härstammar från det turkiska ordet *chok* som

betyder just 'mycket' (Kotsinas & Doggelito, 2004:58). Ytterligare ett slanguttryck som härstammar från svenskan är *knas* som kan översättas med 'otrevligheter' eller 'problem', och detta ord tar Kotsinas också upp som ett förortsslangord (Kotsinas & Doggelito, 2004:102).

Ett vanligt förekommande ord inom förortsslangen är *aina* 'polis' som härstammar från turkiskan. Detta ord förekommer ett flertal gånger i *Snabba cash*. Men trots att turkiskan har bidragit i stor utsträckning till förortsslangen var detta det enda exempel på ord från turkiska som gick att finna i boken, se exempel (4).

- (4) a. När aina plockade han, hade han falskt pass på sig.
- b. Så vad gör du om aina dyker upp.

Det finns däremot desto mer exempel på slang som härstammar från latinamerikansk spanska och arabiska. Detta kan förstås ha att göra med att två nyckelkaraktärer härstammar från just dessa länder och Lapidus ville framhäva deras ursprung på ett tydligt sätt. Exempel på spanska ord som förekommer i boken är *amigo* 'vän', *hombre* 'man' och *loco* 'galen, tokig', se exempel (5).

- (5) a. Fan, amigo, jag skulle hjälpa dig också.
- b. Jag kommer sakna dig, hombre.
- c. Loco, jag kan inte säga det till dig idag.
- d. Pendejo, tror du att du kan komma hem till mig och snacka massa skit eller?
- c. Maricon. Stick.

Exempel på arabiska slanguttryck är *habibi* 'kamrat, kompis' (Kotsinas & Doggelito, 2004:84) och *inshallah* 'om gud vill' (Kotsinas & Doggelito, 2004:90), se exempel (6).

- (6) a. Salam Aleykum. Hur går studierna?
- b. Allahu Akhbar, du lever.
- c. Lugn habibi, min boss är med på det.
- d. Det blir grymt, inshallah.

Ett annat ord med ursprung i ett annat språk är *abbou* som i sitt sammanhang i boken går att uttolka som 'bra, utmärkt', se exempel (7).

(7) Abbou. Vi på plats om tjugo. Ses där, *inshallah*.

Exempel på andra slanguttryck som förekommer i boken är *koks* 'kokain', *floss* 'pengar', *svenne* 'svensk' och *blatte* 'invandrare'. Ett annat ord som förekommer är *lasse*, vilket jag tolkar som ett annat ord för *svenne*, se exempel (8).

- (8) a. Tror du att alla lassar kommer acceptera dig bara för att du har cash?
b. Du fattar inte sånt JW, för du är lasse.

Ett sista slangord som jag tycker är värt att notera är när huvudpersonen Jorge säger till den andra huvudpersonen JW *du är helt sänkt*. Kotsinas menar att en anledning till att skapa slangord är för att få överraskande effekt, och ett vanligt sätt att uppnå detta är bland annat att använda perfekt participform på ett verb som vanligtvis inte räknas som slang, detta för att användas i negativ bemärkelse, exempelvis *blåst*, *sprängd* eller just *sänkt* (Kotsinas, 2004:67).

4.2 Syntaktisk nivå

Vad gäller den första variabeln, "fel" genus (till exempel *ett bil* eller *en bord*), fann jag inga exempel på detta i *Snabba cash*. Den andra syntaktiska variabeln, "fel" preposition, hittade jag dock två exempel på. I första meningen frågar Jorge Fahdi om de ska ta med *lite skoj* varpå Fahdi ställer en motfråga som inleds med *för oss*, där det mer korrekta hade varit *till oss*. Ska prepositionen *för* användas hade det varit mer korrekt att säga *för eget bruk*. I den andra meningen säger Jorge *på en film*, när det mer korrekta hade varit *i en film* eller alternativt *på film*, se exempel (9).

- (9) a. Tar vi med oss lite skoj?
För oss eller för att sälja?
b. Jag har sett din syster bli våldtagen och slagen på en film.

Den sista syntaktiska variabeln som jag valde ut med hjälp av tidigare forskning var avvikande ordföljd där det inte bör vara det, dvs. att satsadverbialen exempelvis hamnar efter det finita verbet i bisatsen i stället för före. Jag hittade inga direkta exempel på detta i boken, men däremot på det finita verbets position i en huvudsats. Jag hittade fyra meningar totalt där en avvikande ordningsföljd i en huvudsats förekommer. I två av meningarna har till exempel

adverbialen hamnat före det finita verbet i en huvudsats. I de två andra meningarna har prepositionsfrasen topikaliserats men subjektet har inte flyttat position till efter det finita verbet i stället för före, vilket det vanligtvis gör i formell svenska. Värt att notera är också att dessa avvikelser bara gäller två karaktärer, Rolando som har en relativt liten roll som Jorges fängelsekontakt i början av boken samt Abdulkarim som har en betydligt större roll. Vad gäller Rolando lägger han adverbialen *inte* och *aldrig* före det finita verbet i en huvudsats, och Abdulkarim ändrar inte plats på subjektet i två huvudsatser där prepositionsfrasen har topikaliserats, se exempel (10).

- (10) a. Jag inte skulle hjälpa vem som helst.
b. Jag aldrig skulle hålla käft för någon...
c. Förutom taxibilar jag har lite annat...
d. Med Jorge du kan prata om vapen.

4.3 Diskurspartiklar

De diskurspartiklar som genom tidigare forskning visat sig vara utmärkande för just ett multi-etniskt förortsspråk är *du vet*, *fattar du* och *ey*, och det var därför som jag valde att fokusera på just dessa tre. Jag hittade exempel på samtliga i *Snabba cash*, men i vissa av fallen uttryckts diskurspartikeln *fattar du* snarare som ett påstående i stället för som en fråga, dvs. *du fattar*. Diskurspartiklarna kan utifrån sitt sammanhang tolkas som utfyllnadsord i dialogen för att skapa en bra relation mellan talare och lyssnare. När *fattar du* förekommer kan det uppfattas som att talaren försöker försäkra sig om att lyssnaren hänger med i samtalet. Detta är dock svårt att avgöra i en bok där vi varken kan se eller höra hur lyssnaren reagerar under tiden som talaren har sin replik. I mening (11) a. så är det svårt att avgöra om lyssnaren redan är medveten om talarens inställning till att hjälpa honom. Det kan lika gärna vara ny information för honom, men att *du fattar* förstärker talarens trovärdighet i det han säger. I mening (11) b. är det också svårt att tolka om lyssnaren redan är införstådd med att talaren är medveten om hans situation. Det kan i detta fall också vara så att diskurspartikeln förstärker talarens påstående, och eftersom han ska lägga fram ett förslag kan den användas för att lyckas övertyga lyssnaren.

- (11) a. Fan, *amigo*, jag skulle hjälpa dig också. Du fattar. Jag aldrig skulle hålla käft för någon jävla skinnskalle eller Wolfpack-snobbes skull.

- b. Du fattar, jag förstår du behöver cash. Jag har ett förslag. Vässa dina öron, det här kan passa dig.
- c. I slutet av året var det femtio, femtio. Fattar du, kompis? Förorten håller på att vakna.
- d. En sju meter hög mur, fattar du? Vaktpersonalen stod bara och gapade som frågetecken rätt ut.
- e. Det är det som är hela grejen. Fattar du, kompis? Eftersom han är på rymmen kommer han bli beroende av att vi ger honom levebröd...

Den andra diskurspartikeln jag fokuserade på var *du vet*, och jag fann en hel del exempel på den i boken. Liksom med diskurspartikeln *fattar du* är det svårt att avgöra vilken funktion *du vet* har eftersom man inte kan ta del av lyssnarens reaktioner under talarens replik. I första meningen, (12) a. är det däremot uppenbart att lyssnaren är medveten om vad som åsyftas, eftersom talaren med hjälp av diskurspartikeln försöker påminna lyssnaren om en person som han har träffat. I andra meningen, (12) b. är det däremot inte lika självklart om lyssnaren är medveten om det talaren berättar, utan där kan diskurspartikeln snarare tänkas ha funktionen som relationsskapande. Detsamma gäller diskurspartikeln i (12) e. eftersom de två personerna som talar med varandra inte tidigare har träffats. Utifrån den tolkningen kan alltså *du vet* sägas fungera som utfyllnad eller relationsskapande.

- (12) a. Jag vet, du har köpt koks av mig. Genom Gürhan, du vet turken du och dina polare brukar fixa från.
- b. Du vet, jag har två andra killar förutom dig som säljer.
- c. Du vet, ett krig pågår. Du måste välja sida.
- d. Steven fick in femton cannabiskärnor inpillade i russin som han planterade på gården. Du vet cannabis behöver duktigt med vatten.
- e. Han har värsta kollen. Killen med stil. Med klass. Du vet, han lär mig om er värld.

En diskurspartikel som Svensson även nämner i sin undersökning är *ey*. Denna diskurspartikel används initialt tre gånger i *Snabba cash*, och den används av talaren för att pocka på lyssnarens uppmärksamhet, se exempel (13).

- (13) a. Ey, Jorge, har du planer eller?

- b. Ey, VEM är du?
- c. Ey, fan det med dig, Jorge.

4.4 Övriga avvikelser

Förutom de variabler som jag plockade ut från tidigare forskning stötte jag även på en hel del andra avvikelser som var intressanta att ta upp och diskutera. Något av det första jag lade märke till när jag läste igenom dialogerna i *Snabba cash* var att det fanns en hel del syntaktiska avvikelser (annat än de som tidigare forskning pekat ut som signifikativt för förortsspråk). En avvikelse som var vanligt förekommande var att det finita verbet i en huvudsats helt utelämnas. Värt att nämna är att det handlar om kopulaverbet *är* (i (14) c., d. och e.) samt hjälpverben *har* (i (14) a. och b.) *skulle* (i (14) f.). Det är alltså relativt vanligt förekommande verb det handlar om, se exempel (14).

- (14) a. Jag ___ berättat för honom vad vi såg. Vi ___ diskuterat allt.
- b. Han ___ blivit gripnen.
- c. Respekt till honom men han ___ rätt klantish.
- d. Jag ___ inte högsta chef. Chris ___ inte heller boss.
- e. Jag ___ aldrig skraj.
- f. De ___ aldrig hjälpa mig heller.

Jag hittade ytterligare tre meningar där det finita verbet var utelämnat, men även andra nödvändiga ord för att bilda en fullständig mening. I (15) a. har till exempel den obestämda artikeln *ett* utelämnats, i (15) b. har ett nödvändigt 'att' utelämnats och i (15) c. har frågeordet *vad* utelämnats. Detta är inga avvikelser som nämnts i tidigare forskning kring förortsspråk, och det är inga språkliga förekomster som jag själv kan dra mig till minnes av att jag har hört i talat språk. Måhända kan det vara så att Lapidus har velat visa på att de karaktärer som har dessa avvikelser i sitt språk inte har vistats i Sverige så länge och därför inte hunnit ta till sig det svenska språket helt och hållet. I så fall blir avvikelsen inte intressant för just multietniskt ungdomsspråk utan snarare för ett inlärarespråk.

- (15) a. Killen ___ riktigt värdetransportproffs.
- b. Men han ___ på väg ___ lyckas.
- c. Ey, ___ fan ___ det med dig, Jorge.

Utelämnande av nödvändigt *att* fanns även på ett annat ställe i boken, nämligen i en replik av huvudkaraktären Jorge. Det som är utmärkande med detta exempel är att denna karaktärs repliker i övrigt består av korrekta svenska meningar rent grammatiskt. Däremot kan man tolka det som situationsanpassning, då den Jorge talar med är en gammal fiende som också kommer från förorten från början, och att han därför brer på sin dialekt i just detta samtal, se exempel (16).

(16) a. Ändå är jag villig __ göra en trade nu.

En diskurspartikel som Svensson inte nämner men som förekommer i *Snabba cash* är *lyssna*. Det kan ju kunna uppfattas som en direkt uppmaning, men i sitt sammanhang i boken går det även att tolka det som ett utfyllnadsord samt ett sätt för talaren att skapa en relation till lyssnaren, se exempel (17).

(17) a. Ändå en kung. Lyssna. Han slog sönder ett fönster och...

En annan avvikelse som jag uppmärksammade när jag läste igenom dialogerna i boken var ordet *kompis* som används väldigt frekvent av karaktären Abdulkarim. Man kan säga att ordets funktion för talaren är att visa för lyssnaren, eller skapa illusionen hos lyssnaren, att hans/hennes inställning till lyssnaren är vänskaplig. Eftersom det bara är en karaktär i boken som använder ordet på detta sätt kan det vara så att detta är en del av hans personlighet, hans eget unika sätt att tala, hans idiolekt. Men det kan också vara så att det är ett vanligt förekommande dialogiskt insticksord i förortsspråk. Det har till exempel ungefär samma betydelse som *mannen* (eller spanska *hombre*), och att det är en direkt översättning av spanskans *amigo*, vilket används som slang i förortsspråk. Nedanför i exempel (18) visas några av förekomsterna i boken.

- (18) a. När ska du inse, kompis, att det finns snabbare vägar till framgång.
b. Vakna kompis. Du har sovit tillräckligt idag.
c. Och du, kompis, jag vill också få en sightseeingtur fixad i London.
d. Det har gått fort för dig, kompis.

Slutligen hittade jag två sista avvikelser i boken som jag tyckte var värda att nämna. Den första är i meningen *Det ligger så här många pengar däri*, där det snarare hade passat bättre med adverbialiet *mycket* i stället för *många*. Den andra avvikelserna är i en replik av huvudkaraktären Jorge där han nämner att han *gjorde tid* (i fängelse), vilket för mig känns som en inte ännu väletablerad direktöversättning av engelskans 'did time'.

4.5 Sammanfattande analys

I detta avsnitt analyserar jag de resultat som jag har hittat i *Snabba cash* utifrån de variabler som jag har valt från tidigare forskning samt övriga avvikelser som jag tyckte var iögonfallande. Jag tänker gå igenom variabel för variabel och jämföra med vad tidigare forskning har konstaterat kring dessa, och avslutningsvis kommer jag även att föra en diskussion kring de övriga avvikelserna som jag uppmärksamade.

För det första kan jag nämna att den största delen av resultaten som jag kom fram till utifrån de på förhand utvalda variablerna bestod av avvikelser på lexikal nivå, huvudsakligen slangord. Det fanns även en del syntaktiska avvikelser, men de flesta av dessa var inte något som tidigare forskning fastställt som utmärkande för förortsspråket.

Jag hittade en hel del engelska lånord som används som slang. Kotsinas menar dock att engelskan inte har varit det mest bidragande språk till just förortsslang, mycket på grund av politiskt avståndstagande mot USA bland individer som talar ett multietniskt ungdomsspråk (Kotsinas, 2005:243) Trots detta använder Lapidus sig av det engelska ordet *cash* i stället för det mer förortsspråkstypiska *para* exempelvis. Visserligen nämner Kotsinas att just *pengar* är ett ord som har många synonymer i förortsslang, förutom *para* så exempelvis spanskans *pesetas*, romanis *lover* och även engelskans *stash* (Kotsinas & Doggelito, 2004:14). Ett annat ord som i förortsspråket har många synonymer är *polis*, däribland *caravinjero*, *paco* eller det ord som förekommer ett flertal gånger i *Snabba cash*, nämligen *aina* (Kotsinas & Doggelito, 2004:14).

Det finns även en del exempel på spanska ord i den slang som Lapidus använder sig av i sin bok, och dessa ord används främst av de som i handlingen har sitt ursprung i ett latinamerikanskt land. Kotsinas menar att latinamerikanerna, som utgjorde en stor invandringsgrupp till Sverige, bidrog med ett stort förråd av slang, däribland "chica 'flicka', dinero 'pengar', amigo 'vän' och en mängd andra" (Kotsinas & Doggelito, 2004:9). Men med tanke på de många repliker som till exempel huvudkaraktären Jorge har i boken är frekvensen av spanska slangord inte så hög. Detsamma gäller de arabiska slangorden som, liksom de

spanska, endast används av de karaktärer som enligt handlingen har sitt ursprung i ett land där detta språk talas. Exempel på detta är att karaktärerna Abdulkarim och Fahdi som båda enligt handlingen har arabiskt påbrå använder just arabiska slangord.

Förutom de från andra språk tagna slangorden fanns det även en del traditionella, samt även en del nyare, svenska slanguttryck med i *Snabba cash*, exempelvis *gola*. Vad gäller detta ord har det funnits som slang länge i svenskan, men är från början ett romaniord, och anledningen till att det kommit tillbaka som slang i förorterna kan enligt Kotsinas bero på att romer på nytt flyttat in i mångkulturella områden (Kotsinas & Doggelito, 2004:12).

Exempel på ord från ett annat språk som har bidragit med slang till förortsspråket är som tidigare nämnt de turkiska orden *aina* 'polis' och *abbou* 'bra, utmärkt'. Slutligen finns det även exempel på påhittade slangord som *kokomo* 'kokainmissbrukare' samt *lasse*, vilket jag har tolkat liksom *svenne*, dvs. 'svensk'. Ett gammalt svenskt slangord som användes frekvent av karaktären Abdulkarim är *kompis*, vilket med sin ändelse *-is* tillhör samma kategori av slangord som *fegis*, *bästis* och *godis* (Kotsinas, 2004:67).

Sammanfattningsvis om slangord i *Snabba cash* kan sägas att det är en stor spridning på språkhärkomst med först och främst gamla romaniord och andra sedan lång tid tillbaka väletablerade svenska slangord, och utöver det engelska, turkiska, spanska samt arabiska ord. Men med tanke på den stora mängd dialoger som boken innehåller är det inte någon hög frekvens på något av de olika språkens slang. Slang från språk som spanska och arabiska är representerade av de karaktärer som i handlingen kommer från de länder där respektive språk talas, men om man jämför var karaktärs totala mängd repliker med andelen slang från deras respektive modersmål är frekvensen låg även där.

De syntaktiska avvikelserna som tidigare forskning fastställt som utmärkande var inte många i *Snabba cash*. Ett exempel däremot är när huvudkaraktären Jorge säger att han har sett något *på en film*, där det hade varit mer korrekt att säga *i en film*. Kotsinas menar att eftersom *på* är den vanligaste prepositionen i svenskan så har det blivit vanligt i förortsspråk att den ersätter andra prepositioner, till exempel att *i affären* i stället blir *på affären* (Kotsinas, 2005:241).

En annan syntaktisk avvikelse som jag hittade i boken är avvikande ordföljd, det vill säga att adverbialer eller subjektet hamnar på fel sida om det finita verbet i en bisats eller huvudsats, exempelvis *jag inte skulle hjälpa vem som helst*. Ett annat exempel är när subjektet inte byter position i förhållande till det finita verbet då en prepositionsfras har topikaliserats, till exempel *Med Jorge du kan prata om vapen*. Svensson påträffade samma fenomen i sina

inspelningar av ungdomar med ett multietniskt ungdomsspråk, till exempel *nästa vecka vi ska plugga massor* (Svensson, 2009:238).

Vad gäller diskurspartiklar hittade jag många exempel på detta i *Snabba cash*. De diskurspartiklar som jag valt ut från Svenssons avhandling i området var *du vet* och *fattar du* men även den initiala *ey*, och det fanns flera exempel på respektive diskurspartikel i boken. I Svenssons undersökning kommer hon fram till att *du vet* förekommer initialt i större utsträckning än hennes andra undersökta diskurspartiklar, men i mindre utsträckning i respons- samt uppföljningsdrag (Svensson, 2009:107). Detta stämmer bra överens med hur diskurspartikeln används i *Snabba cash*. I de flesta av de meningar som den används i inleder den meningen samt används av den som berättar om något för någon annan.

Svensson nämner också att *du vet* i hennes undersökning bland annat används för att påminna lyssnaren om något den redan vet, men att den i 40 % av förekomsterna används då lyssnaren är ovetandes om de händelser som talaren berättar om (Svensson, 2009:110). Det är svårare att dra någon säker slutsats kring detta i min undersökning eftersom karaktärerna är fiktiva och det kan utifrån handlingen vara svårt att fastställa vad de vet och inte vet sedan innan. Men genom sammanhanget är det dock möjligt att göra en tolkning. I ett av exemplen säger Abdulkarim till JW *Du vet, jag har två andra killar förutom dig som säljer*, och eftersom karaktärerna i boken inte har någon nära relation vid det här laget är tolkningen att JW faktiskt inte visste om detta möjligt. Detsamma gäller exemplet *Du vet cannabis behöver duktigt med vatten*, där det heller inte framstår som självklart att lyssnaren var medveten om detta sedan tidigare.

Svensson menar också att informanterna i hennes undersökning ofta använder *du vet* i monologiska partier och att diskurspartikeln då blir en markör för viktiga delar i berättelsen (Svensson, 2009:217). Detta stämmer också bra överens med många av de tillfällen då *du vet* används i *Snabba cash*, då det ofta är i just större eller mindre utläggningar kring händelser eller situationer. Enligt Svensson kan *du vet* ha en evidentiell innebörd, dvs. att diskurspartikeln används som koppling till ett faktaförhållande, och på så sätt kan likställas med ordet *uppenbarligen* (Svensson, 2009:227). Ett exempel på detta från *Snabba cash* är när Abdulkarim säger till JW *Du vet, ett krig pågår* där diskurspartikeln kan likställas med *uppenbarligen* i koppling till faktaförhållandet att *ett krig pågår*. Samma sak anser jag gäller för diskurspartikeln *du fattar* i exemplet *Du fattar, jag förstår du behöver cash*, där faktaförhållandet är att JW är i trångmål och ”uppenbarligen” förstår Abdulkarim detta.

Du fattar får däremot en annan funktion enligt mig när den i stället för som påstående har formen av en fråga, dvs. *fattar du*. Jag tolkar det då snarare som att talaren vill få bekräftat att

lyssnaren förstår det som sägs. Svensson talar om denna funktion i sin diskussion kring diskurspartikeln *du vet*. Hennes tolkning är att *du vet* i vissa fall används av talaren för att han/hon ”verkar vilja få bekräftelse att (lyssnaren) vet vad som åsyftas eller att utsagan är sann” (Svensson, 2009:114). Däremot menar hon att talaren i dessa fall inte ställer en direkt fråga, vilket *fattar du* i sin enskildhet faktiskt är. Jag anser dock att denna diskurspartikel, i de sammanhang i boken som den förekommer, inte bör tolkas som en direkt fråga då den är inbäddad i en mening och i handlingen sägs utan avbrott. Därav får den mer funktionen av ett utfyllnadsord som utsänder ett tydligt tecken på att talaren vill få bekräftelse i det som sägs, men det är inte en direkt fråga som nödvändigtvis kräver ett direkt svar från lyssnaren.

Slutligen hittade jag en hel del andra avvikelser som inte går att styrka i tidigare forskning. Ett exempel är att en hel del nödvändiga ord för att bilda fullständiga meningar har utelämnats, till exempel det finita verbet samt nödvändiga *att*. Detta kan antingen tyda på att Jens Lapidus har skapat ett eget sätt att gestalta ett förtortsspråk med avvikelser som egentligen inte är så vanligt förekommande i verkligheten, eller att det helt enkelt är en multietnologisk språkmarkör som inte uppmärksammats av språkforskare ännu. Ett annat fenomen som jag uppmärksammade i *Snabba cash* och som endast förekom en gång är ordet *lyssna*, som jag i sitt sammanhang bedömde som en diskurspartikel. Det används mitt i en dialog och ger en fingervisning till lyssnaren om att det som följer är viktigt och bör uppmärksammas extra. Det sista fenomen som jag tyckte var värt att ta upp är det högt frekventa användandet av ordet *kompis* av en karaktär i boken. Jag liknade det vid det spanska ordet *hombre* ’man’ och som enligt min tolkning används för att signalera lyssnaren om att det förekommer en vänskaplig relation från talarens sida sett. Enligt Kotsinas har en hel del slang med ändelsen *-is* kommit tillbaka till ungdomsspråket, och hon menar att detta kan bero på att denna typ av slang används flitigt även i vuxenvärlden, exempelvis ord som *dagis*, *fritis* och *lekis* (Kotsinas, 2004:67). Nu är ju visserligen *kompis* ett ganska väletablerat ord i svenskan, men vuxnas användning av slangord med ändelsen *-is* kan bidra till att ord som *kompis* inte känns så ålderdomligt och därför anammas av ungdomar.

Sammanfattningsvis var de flesta avvikelser på lexikal nivå, och främst i form av slangord. De grammatiska avvikelserna var också en hel del, men endast om man räknar in de avvikelser som jag inte har hittat stöd för i tidigare forskning. En av mina variabler var obefintlig och en variabel hade endast två förekomster. Däremot fanns det gott om förekomster av diskurspartiklar så som *du vet* och *fattar du*, samt övriga avvikelser och fenomen som inte uppmärksammats som signifikant för ett multietniskt ungdomsspråk i tidigare forskning.

5 Diskussion

I detta kapitel kommer jag att diskutera mina resultat i koppling till tidigare forskning med utgångspunkt i mina frågeställningar. Diskussionsdelen är uppdelad i tre avsnitt. Det första avsnittet behandlar första frågeställningen: Vad finns det för språkliga drag i Jens Lapidus *Snabba cash* som svarar mot ett autentiskt förortsspråk med utgångspunkt i tidigare forskning? Det andra avsnittet behandlar andra frågeställningen: Vad använder sig Jens Lapidus i övrigt av för språkliga grepp för att uppnå läseffekter i koppling till förortsspråk? Kapitlet avslutas sedan med en konklusion där frågeställningarnas svar tydliggörs.

5.1 Frågeställning 1

Min första frågeställning har jag försökt att besvara med hjälp av de variabler som jag har valt ut från tidigare forskning, just eftersom det är tidigare forskning som vetenskapligt har fastställt vad som kännetecknar ett autentiskt förortsspråk.

Det jag kom fram till i min resultatdel var att det fanns en hel del slang i boken, och med härkomster från många olika språk. Ofta var ett visst språks slanguttryck kopplat till de karaktärer som enligt handlingen talade, utöver svenska, just detta språk. Ett exempel är Jorge, Rolando och Sergio som alla i boken har rötter i Chile, och som använde en hel del spanska slangord. Ett annat exempel är Abdulkarim och Fahdi som enligt boken är araber och använder många arabiska ord och uttryck. Därutöver använder de alla mer traditionellt svenskt slang, romaniord, engelska ord samt exempelvis turkiska *aina*. Däremot använder inte de latinamerikanska karaktärerna arabiskt slang och de arabiska karaktärerna använder inte spanskt slang. Enligt Kotsinas var det vanligt att barn till förstagenerationens inflyttare hämtade slang från deras föräldrar, men att detta sedan fördes in i en ny dialekt med gemensam slang (Kotsinas & Doggelito, 2004:11). Det som hände var alltså att slang från olika språk blandades till en dialekt som användes av ungdomar med rötter från vitt skilda delar av världen. I *Snabba cash* är slangen däremot ganska tydligt uppdelad efter karaktärernas härkomst. Kotsinas menar dock att det mångspråkiga slangordförrådet i hennes undersökningar ”visar på den gemenskap som ungdomarna känner med kamrater ur andra språkgrupper än sin egen” (Kotsinas, 2004:157). Med utgångspunkt i bilden av att ett multi-etniskt ungdomsspråk består av slang från många olika språk som alla dess talare använder sig av blir slutsatsen alltså att dialogerna i Lapidus bok inte helt överensstämmer med ett verkligt förortsspråk ur denna aspekt. Kotsinas menar också att föräldrarnas ursprungliga kultur och

språk inte nödvändigtvis spelar en stor roll i den identitet som barnet växer in i. Hon menar att det snarare är sannolikt att barnets identitet skapas av de specifika omständigheter som barnet växt upp i, det vill säga uppväxt i Sverige men med rötter i ett annat land (Kotsinas, 2004:157). Med samma tankesätt definierar Quist identitetsbegreppet; nämligen som ett samspel mellan den enskildes bild av sig själv och sin position i gruppen samt gruppens syn på den enskilde samt dennes position i gruppen (Quist, 2000:28).

Trots att det förekommer en hel del slang i boken – om än till viss del uppdelat efter slangordens härkomst och karaktärernas ursprung – är den totala frekvensen av slang inte så hög. En aspekt värd att belysa här är dock att förortsspråket enligt Kotsinas oftast är som mest utpräglat i tonåren då det finns ett större behov av att känna grupptillhörighet (Kotsinas, 2004:157). Eftersom karaktärerna i *Snabba cash* rör sig någonstans mellan 25 och 35 i ålder kan man då tolka det som att de har slätat ut lite av sitt förortsspråk med åren. Samtidigt rör de sig alla i handlingen inom kriminella kretsar, och Kotsinas hävdar också att slangorden, och ofta ”fula” sådana, bidrar till en tuffhet i språket, och att det som hon benämner Västersvenskan därav talas i större utsträckning utpräglat av pojkar (Kotsinas, 2004:157). Så med tanke på att kriminella kretsar ofta präglas av en stark gruppidentitet samt även en nödvändig ”tuffhet” kan det samtidigt tolkas vara en anledning till att det hårda förortsspråket fortfarande talas – om än i mindre utsträckning än av många tonåringar i verkligheten – av karaktärerna i boken. Men detta är samtidigt omöjligt att veta med tanke på att karaktärerna samt handlingen är fiktiv. Min frågeställning är dessutom hur väl språket i *Snabba cash* svarar mot ett autentiskt förortsspråk, och ur vissa hänseenden på lexikal nivå svarar det inte särskilt väl, och ur vissa hänseenden svarar det väl.

Vad gäller den låga frekvensen av slangord hävdar dock Kotsinas att det vanligtvis är låg andel slang i förhållande till den totala mängd ord vi använder i språk, även om man är generös med vilka ord som man räknar som slang. Detta menar hon beror bland annat på att ”formord tillhörande ordklasser som prepositioner, konjunktioner, hjälpverb och pronomen, vilka är mycket frekventa i allt slags språk, så gott som aldrig får slangsynonymer” (Kotsinas, 2004:59). Men en intressant aspekt i mitt fall är att många ord i boken kunde haft mer förortsspråkliga synonymer, men ändå inte har det. Till exempel kunde det vanligt förekommande ordet *guzz* användas i stället för *tjej*, och det vanligt förekommande ordet för *pengar*, dvs. *para*, kunde ha använts i stället för, som på många ställen i boken, ordet *papp*. Samtidigt används en hel del slang som inte är unikt för förortsspråket, exempelvis *sumpa*, *surra*, *skraj* och *pallet*. Enligt Kotsinas är de mest inflytelserika språken, då hennes bok utgavs, i förortsslang arabiska, turkiska och latinamerikansk spanska (Kotsinas & Dogge-

lito, 2004:10). Därav hade man kunnat förvänta sig en högre frekvens av slang från dessa språk, i stället för väletablerade svenska slangord som även används i andra ungdomsspråkvarieteter. Dock menar även Kotsinas att modern forsknings syn på ungdomars språk är att det är präglad av lekfullhet och rent språkligt kreativ förmåga där gammalt traditionellt slang omstruktureras till nytt, och att detta ”formar sig till en markör för gruppgemenskap och i ett vidare perspektiv social gemenskap i samhället” (Kotsinas, 2004:25). Och att omvandla gammalt slang till nytt tycker jag ordet *lassar* är ett bra exempel på, dvs. utifrån min tolkning att det är ett nytt ord för *svennar* ’svenskar’. Även om ordet *svenne* kanske inte är ett traditionellt slangord så är det åtminstone mer etablerat än *lasse*. Kotsinas hävdar att med nya ungdomsgrupper och ett föränderligt samhälle så förändras även ungdomars sätt att uttrycka sig (Kotsinas, 2004:25). Så vare sig om ordet *lassar* är Lapidus eget påhitt eller om det är ett nytt slangord som används i dagens förortsspråk så visar det åtminstone på en lekfullhet och utveckling av språket som svarar bra mot hur verkligheten ser ut. För övrigt menar Kotsinas att det heller inte är ovanligt att en kamratgrupp har sina alldeles egna slanguttryck och benämningar på saker och ting (Kotsinas, 2004:62).

Vad gäller de syntaktiska variablerna som jag hämtat från tidigare forskning fanns det inte många sådana förekomster i *Snabba cash*. Jag hittade inget exempel på ”fel” genus, och endast två exempel på ”fel” preposition, vilket inte är särskilt talande. Meningar med avvikande ordföljd fanns det fyra stycken i boken, två av karaktären Rolando och två av karaktären Abdulkarim. Trots att det bara var två karaktärer som två gånger vardera använde detta har karaktärerna i handlingen sitt ursprung i olika länder. Kotsinas menar också att de grammatiska avvikelser som finns i förortsspråk är ”desamma oavsett talarnas hemspråk och oavsett vilken typ av konstruktioner som används där” (Kotsinas, 2005:240). Så även om förekomsterna är få och endast i två av karaktärernas repliker så är de i handlingen inte bundna till ett visst språkligt ursprung utan förekommer i repliker av karaktärer med både latinamerikanskt samt arabiskt ursprung. Vad gäller den lilla mängd grammatiska avvikelser är det också värt att konstatera att det i det språk som växte fram i Sveriges förorter, med Kotsinas egna ord, ”dessutom förekom en del grammatiska avvikelser” (Kotsinas & Doggelito, 2004:8-9). De syntaktiska avvikelserna är alltså trots allt bara en liten del av det som utmärker ett förortsspråk, och det behöver nödvändigtvis inte förekomma syntaktiska avvikelser i varannan mening för att räknas till ett multietniskt ungdomsspråk. Dessutom betyder det inte att de ungdomar som talar en lexikalt och syntaktiskt avvikande språkvarietet inte också kan uttrycka sig på en mer ”normal” svenska, det kan faktiskt vara så att man helt enkelt inte *vill* (Kotsinas, 2005:244). Att karaktärerna i boken ibland talar korrekt gram-

matiskt och ibland med avvikelser är alltså inget konstigt. De som talar förortsspråk kan ofta anpassa sig till olika språkvarieteter, men väljer att i avslappnade sammanhang med vänner tala en viss varietet för att det är en del av deras gruppidentitet.

Diskurspartiklarna *du vet*, *fattar du/du fattar* samt *ey* som tidigare forskning fastställt som vanliga och även mer specifika för just ett multietniskt ungdomsspråk fann jag många exempel på i *Snabba cash*. I Svenssons undersökning förekommer till exempel *du vet* 179 gånger i ungdomsgruppen med invandrabakgrund mot endast 19 gånger i ungdomsgruppen med svensk bakgrund (Svensson, 2009:233). Samtidigt användes även i hennes undersökning *ey* sex gånger samt *fattar du* 17 gånger i ungdomsgruppen med invandrabakgrund medan dessa uttryck inte förekom överhuvudtaget i ungdomsgruppen med svensk bakgrund (Svensson, 2009:236). Att dessa diskurspartiklar förekommer på en hel del ställen i *Snabba cash* gör att språket ur detta hänseende svarar väl mot hur det kan låta på riktigt i en ungdomsgrupp som talar så kallat förortsspråk, speciellt vad gäller de två sista diskurspartiklarna som ju var obefintliga i ungdomsgruppen med svensk bakgrund i Svenssons undersökning. Svensson kommer också fram till att även *du vet* nästan bara används i ungdomsgruppen med invandrabakgrund, och då till största del i ”monologiska avsnitt när talaren berättar om personliga, ofta tämligen emotivt laddade, episoder ur sitt liv och då lyssnaren inte tycks känna till händelsen i förväg” (Svensson, 2009:223). Detta stämmer också bra överens med användningen av *du vet* i *Snabba cash* då det ofta är i en berättelse med monologisk karaktär som diskurspartikeln förekommer.

Avslutningsvis vill jag tillägga att det i text kan vara svårt att avgöra diskurspartiklars funktion. När det till exempel kommer till diskurspartikeln *fattar du* kan det ibland vara svårt att avgöra om det bör tolkas som en diskurspartikel eller inte, eftersom det i en text är svårt att uttolka om talaren verkligen ställer en viktig fråga som kräver någon form av svar eller endast använder den som ett utfyllnadsord för att upprätthålla lyssnarens uppmärksamhet. I text kan vi inte ta del av små responser som *ja* eller *mm*, nickningar, gester eller ansiktsuttryck om inte dessa beskrivs i texten. Därav kan det vara svårt att veta exakt vilken funktion dessa uttryck kan tänkas ha i en längre monolog.

5.2 Frågeställning 2

Min andra frågeställning var vilka språkliga drag eller avvikelser som Jens Lapidus använder sig av för att uppnå läseffekter inom den förortsspråkliga diskursen. Här har jag tagit fasta på

de drag eller avvikelser som jag uppmärksammade i boken men som inte har beskrivits som utmärkande för förortsspråk i tidigare forskning.

För det första hittade jag en hel del syntaktiska avvikelser som exempelvis utelämnande av finit verb och nödvändiga *att*. Det är möjligt att detta förekommer i autentiskt förortsspråk, men det kan också vara så att det är Lapidus egen tolkning samt gestaltande av ett förortsspråk med avvikande drag. Måhända ville han få vissa karaktärer att framstå som mer hänsynslöst inställda till språket för att avspegla deras personlighet, att de helt enkelt inte bryr sig om att använda det svenska språket korrekt eftersom de med sin sociala utstötthet och kriminella livsstil ändå inte känner sig som en del av det svenska samhället. Kotsinas menar också att detta kan vara just en anledning till att förortsspråket kan bestå av en del grammatiska avvikelser; ”Varför ska man försöka låta som en svensk när man ändå på grund av utseende, namn, föräldrarnas härkomst och andra ytliga detaljer inte betraktas som en” (Kotsinas, 2005:239). Enligt henne kan de språkliga val som talaren gör grunda sig i exempelvis grad av motivation till att lära sig tala korrekt, inställning till standardsvenskan samt grad av medvetenhet om olika funktioner i språket (Kotsinas, 2005:230).

En annan tolkning som går att göra är att de karaktärer som avviker från korrekt svensk grammatik helt enkelt inte har lärt sig språket tillräckligt än, att de snarare än förortsspråk fortfarande talar ett inlärarespråk. Denna tolkning faller däremot en aning om man ser till karaktären Abdulkarims språk då han endast vid vissa tillfällen använder felaktig svensk grammatik. Gunnarsdotter menar nämligen att en viktig skillnad mellan ett inlärarespråk och förortsspråk är att det förstnämnda är en övergångsfas samt att de som är i den inte har fritt fram att växla mellan språkvarieteter, vilket dock de som talar ett förortsspråk normalt sett har möjlighet till (Gunnarsdotter, Grönberg, 2013:254-255). Ett speciellt exempel på detta är när huvudkaraktären Jorge på endast ett ställe i boken gör en grammatisk avvikelse genom att utelämna det finita verbet. Min tolkning här är att Lapidus vill skapa effekten av att Jorge försöker använda ett mer utpräglat förortsspråk för att sätta sig i respekt till den han samtalar med. Karaktären han talar med är nämligen en fiende, också kriminell, som Jorge försöker utpressa. Detta visar på att Jorge är kapabel till att tala grammatisk korrekt svenska, men att han anpassar sin dialekt till situationen. Kotsinas hävdar också att det inte är något märkligt med att ändra språklig varietet efter olika situationer, enligt henne gör vi alla det mer eller mindre, ”speciellt om vi har en dialekt som ligger en bit från standardspråket” (Kotsinas, 2005:244).

Anledningen till att vissa karaktärer i boken ibland talar en mer korrekt svenska och ibland ett mer utpräglat förortsspråk tror jag är att Lapidus vill genom språket visa när karak-

tärerna är avslappnade och inte känner sig tvungna att tala på ett formellt vis. Kotsinas menar att ungdomar kan signalera sin grupptillhörighet genom att använda fler icke-standardord samt slang och att detta blir en markör för att de inte behöver tala som det förväntas av dem i andra sammanhang (Kotsinas, 2004:62). Genom att karaktärerna växlar sin dialekt i boken får vi som läsare en fingervisning om när karaktärerna befinner sig inom sin grupptillhörighet samt vänskapskrets.

Men trots att syntaktiska avvikelser förekommer i boken är de inte särskilt många sett till den totala mängden dialog, utan de fall där det väl förekommer är snarare undantag. En anledning till denna begränsade mängd av syntaktiska avvikelser tror jag helt enkelt beror på att det hade blivit för invecklat och svårförstått att läsa för gemene man. Samtidigt som Lapidus vill framhäva förortskulturen rent språkligt så är min övertygelse att han också vill använda ett språk som är någorlunda lättillgängligt för läsaren, och att det ändå blir ett flyt i läsningen. Det blir tydligt i längre monologer då få grammatiska avvikelser förekommer, och orsaken till detta tror jag är att Lapidus vill ge läsaren möjlighet till ett bra flyt i sådana långa monologavsnitt. De gånger som syntaktiska avvikelser – som exempelvis utelämnande av finit verb – förekommer skapas en läseffekt som är tillräckligt stor för att kunna leva sig in i den specifika miljö och kultur som karaktärerna i boken befinner sig i, utan att själva läsningen för den delen blir alltför lidande. En annan intressant sak som jag uppmärksammade var att Jorge är den med minst utpräglat förortsspråk utifrån de variabler som jag har undersökt. Detta kan i sin tur ha att göra med att han är huvudperson, och att en bred läsarkrets ska ha lättare att förstå honom för att på så sätt även ha lättare att kunna fatta tycke för honom.

Ett ord som används ofta av karaktären Abdulkarim i boken men som till exempel inte står med i Kotsinas och Doggelitos bok *Förortsslang* är *kompis*. Min tolkning är att Lapidus med hjälp av detta ord ger Abdulkarim en viss språklig stil. Att ordet främst används i hans samtal med JW (som är ny inom de kriminella kretsarna) ger honom både en vänskaplig inställning samtidigt som det finns ett mer manipulativt och svekfullt drag över honom. Som jag tidigare har nämnt likställer jag ordet i sitt sammanhang med exempelvis *hombre* 'mannen' och det används av talaren för att påvisa en positiv inställning till relationen med lyssnaren. Anledningen till att inte de spanska orden *hombre*, *amigo* eller det arabiska ordet *habibi* används i stället kan vara att Lapidus vill göra det mer lättillgängligt för läsare, just eftersom det förekommer på så många ställen.

Något som jag uppmärksammade gällande slang i boken är att de karaktärer som har sitt ursprung i ett visst land till stor del använder slang från det språk som talas i detta specifika land. Som tidigare nämnts är exempelvis Jorge, Rolando och Sergio i handlingen latin-

amerikaner och använder mycket slang från spanskan, medan Abdulkarim och Fahdi är araber och mest använder slang från arabiskan. Kotsinas menar dock att förortsspråket har utvecklats i områden med språkliga rötter från många olika delar av världen och att den slang som bildats genom detta används ”även av dem som har annat hemspråk än det som ett ord är hämtat från” (Kotsinas, 2005:241). Min teori här är att Lapidus har delat upp slangen mellan olika etniciteter just för att på ett tydligt sätt framhäva de olika karaktärernas ursprung, för att inte skapa förvirring i läsningen. Detta kan också vara anledningen till att turkiskan – som i verkligheten är ett språk som har bidragit med mycket slang genom förortsspråkets levnad – inte förekommer i så stor utsträckning i boken, just på grund av att det inte finns någon karaktär med turkiskt påbrå. Genom att använda några få turkiska slangord, som till exempel det numera välkända *aina*, samt en rad svenska och engelska slangord skapar Lapidus en förortsspråklig effekt i texten samtidigt som den är lätt att förstå för de flesta läsare. Kotsinas hävdar nämligen att det i verkligheten kan vara svårt för infödda svenskar att förstå ett förortsspråk om det talas väldigt utpräglat (Kotsinas, 2005:238). Genom att låta karaktärerna i boken i viss grad använda slang från det språk som talas i deras ursprungsland samt i övrigt använda mer välkända och väletablerade slangord skapar Lapidus både en tydlig bild av vilka karaktärerna i boken är samtidigt som det inte är för komplicerat att hänga med i jargongen.

5.3 Konklusion

Det jag kom fram till i min undersökning, vad gäller den första frågeställningen, är att det finns en hel del kännetecken i *Snabba cash* som svarar mot ett autentiskt förortsspråk, men att de olika dragen och avvikelserna inte förekommer i någon större omfattning. Det finns trots allt en mängd slang i boken, men en del av dessa är till exempel sådant som inte är specifikt för just förortsspråket, så som mer traditionellt svenskt slang, gamla romaniord eller nytillkomna engelska lånord. Det finns några få exempel på turkiskt slang, men de mest talande exemplen är spanska samt arabiska ord som dock endast talas av de som har ursprung i respektive land som orden är hämtade från.

Vad gäller de syntaktiska variablerna var en av dem obefintlig i boken medan de andra gick att utfinna med endast några få förekomster. Den variabel med flest förekomster, dock endast fyra, var avvikande ordföljd i huvudsatser.

Diskurspartiklar fanns det däremot desto fler av, främst *du vet*, men även de två andra *fattar du/du fattar* samt *ey*.

Sammanfattningsvis kan sägas att det genom boken finns vissa dialoger med en hel del förortsspråkliga kännetecken, men att språket helhetsmässigt i alla dialoger har ett förhållandevis magert utbud av förortsspråkliga kännetecken. Vissa karaktärer representerar det bättre än andra, men använder sig ändå inte konsekvent av det slang, de diskurspartiklar samt syntaktiska avvikelser som utmärker förortsspråket.

Gällande min andra frågeställning hittade jag en hel del exempel på drag i språket som jag anser Lapidus använder sig av för att uppnå läseffekter. För det första använder Lapidus sig av syntaktiska avvikelser som inte beskrivs som utmärkande för förortsspråk i tidigare forskning. Däremot är språket mer korrekt i längre monologer, samt att huvudkaraktären Jorges språk i det stora hela är tämligen korrekt. Min tolkning här är att Lapidus vill visa karaktärernas grupptillhörighet rent språkligt men ändå erbjuda möjligheten till flyt i läsningen, samt att skära ner på förortsspråket hos huvudkaraktären för att en bred läskrets ska ha lätt att relatera till honom.

En sista sak som jag uppmärksammade var att karaktärerna i boken ofta använder slang från det språk som talas i det land de enligt handlingen har sitt ursprung i. Detta tror jag är grepp som Lapidus tar för att förstärka karaktärernas personlighet för att vi lättare ska kunna relatera till dem på olika sätt och på så sätt bringa ordning i handlingen.

Sammanfattningsvis kan sägas att Lapidus använder sig av en hel del grepp för att skapa läseffekter som inte helt stämmer överens med ett autentiskt förortsspråk. Det kan givetvis vara så att de drag och avvikelser som han använder sig av förekommer på riktigt, men för att hålla det vetenskapligt kan jag endast förlita mig på det som tidigare forskning har kommit fram till, just eftersom *Snabba cash* är fiktion och inte byggd på forskning.

5.4 Utvecklingstankar

Avslutningsvis vill jag säga att detta är ett intressant område som hade kunnat utvecklas ännu mer. En tanke kring hur detta hade kunnat göras är till exempel att jämföra språket i *Snabba cash* med en annan fiktiv bok som också berör förortsspråk, för att se vilka likheter och skillnader som finns. Givetvis hade även en mer autentisk källa kunnat användas som jämförelsematerial också. Om jag hade kunnat jämföra språket i *Snabba cash* med en autentisk källa så som exempelvis en samtalsanalys med ungdomar – som anser sig tala ett multietniskt ungdomsspråk – så hade det givetvis gjort min studie ännu intressantare. Jag valde dock att utföra en variabelanalys och jämföra med redan befintliga autentiska källor från

tidigare forskning, samt expertkunskaper från forskare på fältet, och jag anser trots allt att min uppsats ger en bra beskrivning av vad som utmärker ett förortsspråk.

Referenser

Primärkälla

Lapidus, Jens, 2006: *Snabba cash*. Stockholm: Wahlström & Widstrand.

Tryckta källor

Denscombe, Martyn, 2000: *Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur AB.

Gunnarsdotter, Grönberg, Anna, 2013: ”Ungdomsspråk”. I *Sociolingvistik*, red. Sundgren, Eva. Stockholm: Liber AB.

Kotsinas, Ulla-Britt, 2004: *Ungdomsspråk*. Uppsala: Hallgren & Fallgren Studieförlag AB.

Kotsinas, Ulla-Britt, 2005: *Invandrarsvenska*. Uppsala: Hallgren & Fallgren Studieförlag AB.

Kotsinas, Ulla-Britt & Dogge Doggelito, 2004: *Förortsslang*. Stockholm: Nordstedts ordbok.

Lagerholm, Per, 2012: *Stilistik*. Lund: Studentlitteratur AB.

Lagerholm, Per, 2013: *Språkvetenskapliga uppsatser*. Lund: Studentlitteratur AB.

Närvänen, Anna-Liisa, 1999: *När kvalitativa studier blir text*. Lund: Studentlitteratur AB.

Quist, Pia, 2000: ”Unge, identitet og sprog”. I *Ungdom, språk og identitet – rapport fra et nettverksmøte*, red. Kotsinas, Ulla-Britt, Anna-Brita Stenström & Eli-Marie Drange.

Köpenhamn: Nordisk Ministerråd.

Stukát, Staffan, 2005: *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.

Svensson, Gudrun, 2009: *Diskurspartiklar hos ungdomar i mångspråkiga miljöer i Malmö*. Lund: Språk- och litteraturcentrum.

Thurén, Torsten, 2007: *Vetenskapsteori för nybörjare*. Malmö: Liber.

Elektroniska källor

Buddy T, 2014: *Kokomo*.

Hämtat 14 maj 2014, från

http://alcoholism.about.com/od/slang/g/term_kokomo.htm

Folkuniversitetet, 2014: ”Att skriva verkade vara ett kul tidsfördriv”.

Hämtad 16 mars 2014, från

<http://www.folkuniversitetet.se/Skolor/Estetiska-skolor/Skrivarakademin-i-Stockholm/Puffar/Intervju-med-Jens-Lapidus/>

Lundberg, Johan, 2006: *Snabba cash. Hatet, drivet, jakten*.

Hämtat 16 mars 2014, från

http://www.svd.se/kultur/litteratur/sakert-handlag-med-organiserad-brottslighet_33464.svd

Nationalencyklopedin, 2014: *Rinkebysvenska*.

Hämtad 16 mars 2014, från

<http://www.ne.se/rinkebysvenska>

Språkrådet, 2013: *Vanliga frågor och svar om svenska dialekter*.

Hämtad 16 mars 2014, från

<http://www.sprakradet.se/8947>